

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fôiea una data pe septimana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 f. sun. pe unu anu séu 45 doideceri, or 3 galbini si 3 doideceri mon. sumatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séumici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 11.

Brasiovu, 7. Februaru 1862.

Anulu XXV.

Monarchi'a austriaca.

LA CRITIC'A DEIN „KORUNK.“

X.

De Chalcocondyla amu disu si mai susu de ~~stula~~, si ~~iamu aratatu~~ si scienti'a istorica, si ~~caracterulu stilului~~ in care scrie; dein care cause, chiaru si candu s'aru aflá intr'insulu unu testimoniu cá celu citatu despre romani, inca ne amu poté pune caciul'a intru una orechia farà de a ne pasá multu de unu atare testimoniu; mai alesu déca stámu se luámu amente, ce scrie bizantinulu nostru chiaru si de originea natiunei magiare, precumu urméza, dupa versiunea latina cu carea se folosi criticulu: Quidam tradunt eos antiquitus Getas extitisse, sedesque habuisse, quas insederint, sub monte Haemo, tandemque pulsos a Scythis, concessisse in eam regionem quam nunc tenent. Quidam putant eos quondam Dacos fuisse; ego autem, quoniam ipsorum origo, dicere non possum. Ati vediutu catu de bene scie Chalcocondyla, care e originea natiunei magiare? Si apoi criticulu se mai razima pre testimonia de la unu istoricu, care-si marturisesce ne scienti'a atatu de naivu, nu numai despre romani, ci chiaru si despre unguri? (Chalc. I. II. pag. 73 ed. Bonn.)

De acea nece nu ne miraramu mai susu, deca ~~aflaramu~~, cá ~~greculu~~ nu scie de unde au venit romani in Daci'a. Er' se fia disu, cumu cá romani suntu numai remasitie de unele popora, noi nu amu aflatu in Chalcocondyla nec' airi. Criticulu inca nu a citatu anume loculu, cá se potemu judecá, cata valoare pote se aiba. Cu tote astea, d-lui se pare a fi intielesu loculu, ce l'amu citatu si cu alta ocaziune (I. II. p. 78 ed. Bonn.), totu dupa acea versiune, care asia suna: Dicuntur tamen homines undique confluentes in istam regionem penetrasse. Inse in originale loculu suna almentrea, precumu am aratatu, adeca: Se vorbesce in multe locuri (seau in multe moduri), a fi venitu a-cesta gente se locuesca acolo; seau deca va ce-ne-va si latinesce: Dicitur quidem passim (vel multimodis) gens ista venisse et habitasse ibidem. Unde e dar' urm'a de undique si de confluentes si de alte frasi desierte in testulu lui Chalcocondyla, de catu in creerii traducatoriului latinu si in ai celoru ce se razima pre elu? Si cá se se convinga si celi ce-su mai neinduplicate, despre acurateti'a acestei versiuni favorite de criticulu, éca si unu complimentu ce-lu face natiunei unguresci totu la loculu mai susu citatu (pag. 73): Praeterea cum sibi dederint istud nomen ut Pannonos vocentur, sicque appelentur ab Italis, non decorum fore ratus sum, si aliud eis imposuero nomen.

De almentrea inca nu potemu precepe, dein ce causa atatu momentu pune criticulu pre acestu bizantinulu tardiu dein seclulu XV, care nece nu e mai vechiu de catu Bonfiniu, Callimacu, Aenea Silviu, Turocz, etc., nece nu a potutu cunosce mai bene pre romani de catu acesti contempurani ai lui de sub Ioane Huniadi si Mati'a Corvinu. Cu tote astea, luandu afora neghiobiele traducatoriului latinu, noi nu avemu causa de a fi nemultumiti cu acestu bizantinulu, care ne recunosce de Romani si Italiani in limba, datine, arme si totu modulu vietiei nostre, candu scrie (chiaru dupa

versiunea latina): Dacorum lingua similis est Italarum linguae, — unde autem linguâ moribusque usi Romanis in istam regionem accesserint ibique sedes fixerint, a nullo mortalium accepi; — nihil differunt ab Italis caetera victus ratione, armorum et supellectilis apperatu etiamnum eodem utentes (adauge dein grecesce: quo Romani, care vorbe le a trecutu traducatoriulu cu vederea.) Si cu astea ne luamu diu'a buna dela Chalcocondyla.

Mai remane se vedemu si de Valachi, de care numire criticulu dice, cá la bizantini nu se aflá urme panà la a. 1160. Va se dica, cá d-lui léga esistenti'a romanului de acestu nume strainu; cá si candu ar' vrè se nege ce-ne-va cu totulu esistenti'a magiarului, dein cauza cá nece bizantini nu sciu nemica de numele magiaru, ba nece scrietorii unguresci, candu scriu latinesce, afora de anonimulu lui Bela, nu atingu numele de magiaru ci numai de hungaru. Si cu atat'a ne amu poté multiemi.

Inse numele de Valachu seau Vlachu, inca nu insemneza de catu Italu seau Romanu. — In viati'a S. Methodiu apostolulu Schiailoru (pre la a. 853), scrisa de unu discipulu alu lui in limb'a schiaesca de atunci, vene mai antaniu numele Vlach, ce insemneza Italianu, Romanu seau Latinu, unde scrie: „In dilele a-cestea erá Rotislavu, Knezulu sloveniloru. impreuna cu Sviatopolcu, si au tramisu dein Morava la imperatulu Michailu dicundu; noi dein indurarea lui D. dieu suntemu sanetosi, si au venitu la voi multi invetiatori, dela Vlachi, dela Greci, si dela Nemti, cari ne invetia in multe moduri; ci noi Slovenii suntemu omeni simpli, si nu avemu ce-ne se ne invetie in adeveru si se ne spuna intielesulu. Asia dar' tramite-ne Domne, pre unu atare omu, carele se ne invetie totu ce e dereptu.“ (Vedi Dümler, Pannonische legende vom h. Methodius, capu 5, unde se afla latinesce tradusa de D. Fr. Miklosich). — Ce-ne au fostu aceli Vlachi dein seclulu IX, nu dein alu XII, cumu scrie criticulu, deca nu au fost Romani, Latini, Italiani?

Cinnamu bizantinulu dein seclulu XII, care memoreza pre Vlachi anume spune, cá Vlachi, dein cari Leone Bataciulu adunase una mare multime in oste'si, dein vechime se dîcu a fi descendenti celoru dein Italia; in versiunea latina de si nu prea esacta: Valachorum, qui Italarum coloni quondam fuisse perhibentur (lib. 27 cap. III, p. 260 ed. Bonn.)

Presbiterulu Dioclea, totu de pre acelu tempu cu Cinamu, scrie, cumu cá Mauro-Vlachii atat'a insemnéza catu Latini negri: Post haec totam provinciam Latinorum, qui illo tempore Romani vocabantur, modo vero Morovlachi, hoc est nigri Latini, vocantur (Regn. Slavorum cap. V., la Schwandtner t. III pag. 478).

Luciu Dalmata scrie: Apud Bulgaros, Serblos et Croatos, Vlah Romanum, Latinum, et Italum significat (De regno Dalm. lib. VI, c. V, la Schwandtner l. c. pag. 457).

Si in urma mai adaugemu si testimoniulu unui dein celi mai celebri Slavisti ai tempului nostru, Fr. Miklosich, carele in disertatiunea despre elementele Schiae in celu romanescu, asia scrie: Andern Völkern

sind die Rumnen unter dem Namen *Walachen* bekannt: Deutsch *Walach*, bulg. *Vlah* etc. Dieser Name ist den Rumnen von den sie rings umgebenden Slaven gegeben worden, welche mit denselben, gleich den Deutschen, die *romanschen Völker überhaupt* bezeichnen etc.

Intrebu dar' acumu, ce a castigatu Criticulă cu numele de *Valaohu*, cu care ne numescu strainii? Au nu si acēsta numire straina totu aceeași arata cu numirea noastră cea dumentica, adeca: că suntemu *Romani*, séu *Latini*, séu *Italiani*?

Er' de tempulu, candu incepù mai antaniu numele *Vlachu* a se numi la istorici, vedi *Cornides Vindiciae* anonymi p. 53 seq. si 134; *Engel* in ist. *Bulgariei* p. 385. (Va urma.)

TRANSILVANIA.

Brasiovu, 17. Fauru. (Tacere in politic'a tieriei noastre.) Diurnalele patriei noastre de tôte trei limbile se ocupa că de trei luni încóce neasemenatu mai puțin cu impregiurarile politice ale patriei noastre, de catu se intemplase acēst'a in vreo 10 luni din anulu trecut, in catu s'ar para, ca earasi amu recadiutu sub ordonantiele ecsministrului *Bach*. De aici incheie unii, ca pe la noi au amortítu totulu si ca nu se face mai nemicu pentru deslegarea greleloru cestuni cate ne sguđura in decursulu a. 1861. Fiene inse iertatu a o spune toturor carii cugeta asia, cmca se insiela in opiniunea dumnéloru. Noi adica dupa cunoscinti'a ce avemu despre ómeni si lucruri credemu tocma din contra, ca acumu se lucra mai multu decatu s'a lucratu preste totu a. 1861. Acestu timpu petrecutu in tacere, in repausu parutu, este timpulu celu mai acomodat de reculegere si de renoiré poteriloru spiritului dupa atat'a sgomotu si larma stérpa cata se audí din *Aprile* pana in *Noembre*; o reculegere acēst'a, de carea toti aveamu trebuintia fórte mare. Asia noi gratulamú acelora, carii ne insielanduse de acestu somnu amagitoru alu ernei politice isi punu tocma acumu tóta silinti'a, cá se aprofunde cu mintea lor, tôte cestiuile cate astépta deslegarea — si carii mai virtosu acumu se folosescu de pretiosulu timpu spre a invetiá din istori'a trecutului patriei noastre, pentrucá la dioa destinata se'si aiba opiniunile lamurite, se fia in stare de a incheié dela trecut la celu mai deaprópe viitoru, se nu stea nemicu la indoiéla asupra implinirii acelor datorintie, pe care le avemu catra patri'a noastră cá tíer'a autonoma, catra natiunea noastră ce isi astépta restaurarea sa in drepturile acelea eterne, asupra carora nu incapa nici unu felu de prescriptiune si care dupa a noastră opiniune suntu identice cu libertatea.

Deci nimeni dintre noi se se arate micu de sufletu; nimeni se concada cu inim'a s'a, ca ceea ce se intempla acumu cu noi este, dupa voi'a lui *Dumnedieu*, eara nu dupa voi'a ómeniloru. Se avemu credintia mai tare decatu diamantulu si asbestul, ca *Domnul Dumnedieu* ne va ajutá nu numai cá se ne recastigamu libertatea noastră nationala, ci si cá se ne invoimú si inpacamu cu natiunile conlocuitoře spre securitatea noastră si a lor.

G. B.

— Din vecin'a tier'a aflamu cumca pasagiulu pintre munti s'a ingreunatu preste mesura, incatu deligeanulu privatu, carele intretiene comunicatiune de persóne si de pachete intre *Bucuresei* si intre *Brasiovu*, in locu de 26 óre cá in timpulu normalu intardie cate 3 si 4 díle pe drumu.

Privindu peste tôte scirile cate ne venira din diferitele tienuturi ale *Ardealului* despre nouele dimisiuni ale functionarilor publici, ni se pare ca nu e de prisosu a observa, cumca in loculu multimei amplotiloru de nationalitatea magiara s'au aflatu mai preste totu amploti earasi de acea nationalitate, carii au ocupatn posturile celoru dimisionati. Numai in o parte a *Secuimeii* vecine ómenii se arata pana acum tari sí mandrii, ca nu voiescu a priimi deregatorii publice.

In comitatulu *Albei* de josu, unde in annlu trecut au decursu atat'a disputa intre romani si unguri, se amanase pana in dílele din urma orice schimbare mai strabatatóre; acumu inse aflamu, cumca *D. comite-supremu Georgie Poganu* fú stramutatu de acolo in aceeași calitate la comitatulu *Clusiu-lui*, eara *D. Gustav Groys*, fostulu consiliariu la guberniulu c. r. din ainte de *Aprile* a. tr. si mai in urma de nou numitulu comite-supremu la *Clusiu*, trecù la comitatulu *Albei* earasi in acea calitate. Asia nici romanu, dara nici unguru, cá dóra asia va fi pace. —

Operatulu comisiunii de siepte a *Universitatii sasesci* a produsu o impresiune fórte neplacuta in diurnalele magiare din *Clusiu*, dintre care nici unulu nu póte suferi, cá tocma sasii carii au avutu atatea bunatati dela coróna ungrésca se

se determine a priimi pentru sine *Diplom'a* din 20. Oct. 1860 si prean. *patenta* din 26. Fauru 1851. Destulu atata, ca acelu operatu produse aceea ce preveduseramu si noi: unu nouu campu de dispute si lupte politice intre cele doua partite, care aci s'ar putea numi dupa urmele cate mai avemu in istori'a patriei noastre: *partit'a austriaca* si *partit'a ungrésca*. —

— Cu incheierea sémestrului II scolasticu primimu cá totudeauna si sciri scolastice. Din áceleasi ne insemnamu astadata numai doua: ca magiarii reformati au restauratu pe la unele colegii de a le loru cursurile de drepturi, precumu si, ca pe la cele mai multe scóle gimnasiale s'a reñtrodusu si istori'a patriei, carea din prea mare nenorocire in cei optu ani din urma fusese cu totulu delaturata, incatu se póte díce cu totu dreptulu, ca tinerimea cata a esitu in acei ani din scólele gimnasiale, nu cunósce de locu si mai nici de nume istori'a tieriei sale, lucru ne mai audítu pana acumu in anele de 150 ani ale scóleloru transilvane; din contr'a aceeași tinerime fú indopata in aceia anu cu o istoria generala nemtiésca fórte grea de intiesu si de invetiatu pentru fraged'a tinerime mai virtosu din gimnasiulu de josu si cu atatu mai apasatóre pentru dens'a, cu catu ca o parte pré insemnatóre a dísei istorii se ocupa mai cu deadinsulu in *Germani'a*, candu din contra numele *Transilvaniei* abia este memoratu la doua trei locuri, cá si cum ai vorbi despre o insula din *Oceanulu celu* mai departatu. Acestu reu mare va incetá elu cá si altele multe; ce vei face inse atatoru mii de tineri carii aũ crescutu fara nici o cunoscintia a patriei proprie! Vocea timpului striga si romaniloru cu taria: dati istori'a, geografí'a, statistic'a tierii cu o óra mai curéndu in manile tinerimii scolastice si chiaru in ale celoru esiti din scóle.

Zernesci, 15/3 Fauru. *Muntenii* nostrii din acestea tienuturi au inceputu a se ingrijá pentru lungimea ernei acesteia. Eaná din anulu trecut anca fusese un'a din cele mai grele; totusi acēsta o intrece pe ceea nu atatu cu poterea gerului catu mai virtosu cu marimea neleii si cu lungimea abia odata intrecurmata de *moiná* (*Thauwetter*). In cursu de trecutele optu díle numai doua au fostu fara ninsóre. Astadi carasi ninge si ventulu de medianópte siuierá infricosiatu tóta dio'a si pana tardiu nóptea. In padure néo'a ajunge pana 'n brau; la siesu apucase a se suptiie ceva candu cu *moin'a* de deunadi, totusi este mai mare de unu cotu, eara pe unde o a troienitu venturile, e preste putintia a strabate prin *trens'a* cu sani'a. De altmintrea termometrulu (*Reaumur*) dela 1-a *Januariu* încóce abia a mersu de cateva ori la 15—16 graduri sub puntulu gerului, eara starea normala a frigului de acumu se póte socoti intre 6 si 10 graduri. Dupa scirile venite din celelalte tienuturi ale *Ardealului* aflamu, ca preste totu a cadiutu nea multa si ca frigulu ernei este totu cam acelasi.

De si in acestea parti se facuse nutretiu destulu, acumu inse a inceputu a se scumpi si acela; din contra lemnele de arsu mai scadiura in pretiu, adica cele uscate dela 4 fl. si 4 fl. 40 cr. la 3 fl. 60 cr., 3 fl. 20 cr.; eara cele verdi la 2 fl. 80 cr. stanjinulu austriacu (in care inse despicator'a de lemn e numai de 36 policari, eara nu de 42 cumu fusese datin'a mai nainte); eara lemnele uscate de 60 policari suntu cu 5 fl. v. a.

Se ne folosim de acēsta ocaziune si se vorbimú, de si astadata numai cá in fuga, despre economi'a cu padurile, carea judecata dreptu, anca este o intrebatiune de viétia precumu pentru toti locuitorii tieriei noastre, asia — si mai virtosu pentru romani.

Oricine a observatu cu luare-aminte economi'a paduritului din patri'a noastră, oricine o a comparatu pe aceeași precumu amu facutu si noi, in cursu de mai multi ani, cu silvicultur'a din alte tieri mai de frunte, va trebui se recunósce fara a stá nici unu momentu la indoiéla, cumca aceeași pela noi este un'a din cele mai ticalóse, mai stricatióse si pregatióre de o mare calamitate si saracia pentru semintiile viítóre. Pe la noi se pare ca, precumu observaseramu si mai de multu cu o alta ocaziune, au conspiratu partea mai mare a locuitoriloru, pentru cá se stirpésca tôte padurile de pe suprafati'a patriei, pentru cá nepotiloru si stranepotiloru se le lipsésca si lemnele de focu, si de claditu, si pentru meserii. Taietur'a padurii fara picu de regula, nici unu copaciu lasatu spre a tiené umbra la tinerele surcele din care ar fi se crésca alta padure; taietura copaciuului candu numai de 1 cotu séu doi dela pamentu, candu lazuitulu séu stirpitulu totalu din butucu si radacini; taietura in orice timpu aln anului; despoietulu copaciloru sanatosi de scórti'a lor; facerea de focuri cumplite in midiuloculu padurii si aprinderea ei; pascutulu criminalu cu vitele in paduricea tinera; manatulu capreloru prin paduri care cu orice pretiu ar trebui se se tiená oprite; taia-

rea celor mai sanatoase parti tinere de padure pe sam'a acestor'a, care si de altmintrea sunt cele mai cumplite dusmane ale tuturor padurilor; taiatul in totu anulu de pari si nuiele pentru tierini, care aru fi a se pazi cu totulu altmintrea, eara nu prin ingraditura; total'a ne'ngrijire de a semená paduri din ghinda si giru, séu a sadí aducundu de airea arborei tineri, pe tóte acelea déluri plesiuge, pe unde odinóra au fostu totu padure, eara in dílele nóstre lipsindu padurea se afla despoiete pana si de cele mai ordinare buruieni, prin urmare stau cu totulu nefolosite cá nisce martore mute, inse cu atatu mai greu acusatóre ale barbariei timpiloru trecuti.

Dela imperetés'a Maria Teresi'a si pana in dílele nóstre — un'a intr'alt'a 100 ani — gubernulu s'a incercatu mai adesea prin ordinatiuni si instructiuni a introduce o mai intielecta economia la paduri. Tóte acestea inse au folositu mai nimicu. Nu voimu se ne punemu pe incriminari; totusi neamu tienea de unu pecatu a nu spune adeverulu verde 'n fačia. Asia numitele oficiolate autonóme séu nu au priceputu séu nu au fostu in stare, séu nu au voitu a esecutá respetivele mesuri guberniale, eara diet'a tieriei se indestulá se faca la proiepte, care niciodata nu ajungea la valóre de lege. Caus'a reului era invederata. Pe catu timpu asia numitii domni ai pamontului, adica boierii proprietari aveau intru nimicu a díce si a strigá cu o trufia in adeveru resaríténa, ca pana si stelele deasupra mosiei loru suntu proprietatea loru, ca ei suntu totu atati regi pe mosii, ca n'are se le poruncésca nici regele nici gubernulu seu intru mosi'a loru, — pe atat'a era preste putintia cá gubernulu se strabata cu vreo mesura salutaria. De cate ori nu s'au vediutu cele mai frumóse paduri tinere numai de cate 10—15 ani vendute de catra proprietarii loru fara nici unu felu de conditiune pentru taiatulu dupa regulele silviculturii, apoi pretiulu ei pusu in cartoforia la Clusiu, la Pest'a si pe airea. Comunele satesci tocma si in comitate aveau si ele cate o paduriçe, inca si bisericile mai multoru comune; astadi acelea suntu stirpíte, eara loeulu loru e cunoscutu numai dupa restulu catorva tufe ticalóse, eara locuitorii au ajunsu cá se faca focu cu balegariu uscatu, cu paie si buruieni séu stufu uscatu. Nimini nu'si mai bate capulu pentru restaurarea acelu paduri. In tóta campi'a Ardealului domnesce o lipsa infricosiata de lemne; dar necumu se ingrijésca cineva a sadí paduri, ci nu se punu nici macar nisce saleii ca se tiena umbra calatoriloru si muncitoriloru ostentiti. Scimu cu totii, ca pe campia domnesce totuodata si o mare lipsa de apa buna. Acestea suntu strinsu impreunate unele cu altele; padurile suntu mamele si nutritórele scaturigineloru si ale fantaniloru sanatoase si totuodata pastratórele aerului curatu, prin urmare díne prelungitóre de viétia omenésca.

Ei, Domniloru, pana candu se mai pastramu noi anea asia numit'a viétia patriarcala din ainte de 1848? Pana candu comunele se se ia dupa „domni“ cá si oile dupa cate unu tiapu? Au scapatu comunele de sub tutoratulu domnescu: ele suntu strinsu datóre a ne incredintiá pe toti, cumca merita de a fi tractate cá maiorene; ca de nu; se scia bine, cumca earasi voru cadé sub o alta epitropia, sub carea sciu ca nu le va fi móle mai virtosu cu privire la silvicultura.

Inse poporul are trebuintia mare de invetiatura si indireptariu. Eata si acést'a un'a din multele si frumósele probleme din cate are se deslege Asociatiunea nóstra. Intru adeveru ar fi o dí frumósa aceea, intru oarea Asociatiunea s'ar vedea in placut'a stare de a premiá o carte séu si numai o disertatiune mai scurta scrisa cu sciintia unui omu de specialitate si in o limba, pe carea se o pricepa totu dascalulu si totu cantaretiulu din cea de urma comuna romanésca. G. B.

Elisabetopole, 29. Ianuariu. Onorata Redactiune! Dupa ce comitatulu eetatei de Balta e uniculu dein tóta patri'a care se organizése spre indestulirea romaniloru, prin conlucrarea loru, eara acuma s'au dimisionatu cu totii; cugetu, cá nu va fi de prisosu, a arata atatu caus'a conlucrarei nóstre, catu si a multiamirei de posturile avute.

Scimu, cata cerbicia ne a intimpinatu pe totu loeulu postulatele nóstre, in realizarea egalei indreptari pol. nationali, adeca in folosirea limbei nationali, mai vedemu inca si astadi astfelu de incercari; scimu si aceea, ca tocma pe tempulu acela se facea pregatiri pentru a alege deputati la dieta. Noi, cari cunoscemu starea lucruriloru, scimu si aceea, ca erau unii, cari ar' fi doritu, cá romanii, intielegu inteligentia, se nu íea parte cuvenita la infintiarea comitelului, prein urmare nici la servitiuni publice, prein care apucatura prea lesne se póte calcula unde amu fi esitu. —

Ei bine, imi va raspunde cineva: dara Domniavóstra a'ti conpromitatu cauza nationala, fora de a póte aratá vreunu

efectu, caici in tota patri'a numai D-vóstra sunteti organizati cu puteri unite spre acelasi scopu, eara scopulu magiariloru e cunoscutu. —

Dreptu, ca la organizarea comitetului nu eramu reprezentati, cumu ni s'aru fi caditu, in contra carei nedreptati s'a dat unu protest energicu; limb'a afaceriloru era cea magiara in intielesulu instructiunii mai inalte. — In astfelu de inpregiurari erau mai multi romani otariti de a nu lua parte la afacerile publice, — inse dupa o lupta de vreo 2 luni, atatu prein cercuri private, catu si prein congregatiuni, fiesce care romanu facundusi datori'a dupa influinti'a s'a, iata ca nu numai toti romanii cati soru aflatu in comitatu (ba chiaru si de aceia cari nu se tinea de comitatu) soru aplicatu, limb'a romana s'a declaratu de coordinata, si natiunea romana aici in comitatu in tote drepturile asemenea natiunii magiare si sasa, incatu in comitatulu acesta, unde de si suntu locuitori cu vreo cateva mii de suflete mai multi romani decatu magiari, fačia cu Magiarii si Sasií abea facea majoritatea, eara celelalte relatiuni pentru noi era nefavoritóre, pentru esemplu: inteligenti'a nóstra afara de cleru stá dein 6 pona in 8 persóne, facia cu atatea sute de magiari nobili, si totusi nu numai ca romanii isi castigara védia si respectu in tóta privinti'a, ba eramu siguri si pe lenga censulu de mai inainte pentru noi nefavoritóriu; — dandu mana cu magiarii liberali — si despre unu ablegatu romanu chiaru pentru diet'a Transilvanii. — (Va urma.)

BUCOVIN'A. De lenga mormentulu lui Stefanu celu mare in dio'a apost. Andreiu 1861. (Incheiere din Nr. 9.)

Repetiescu asia dara resumandu, cumcá pana ce nu voru purtá de grija atatu parintii catu si intieleginti'a nóstra, cá se amble la scóla cu multu mai multi copii decumu umbla in timpulu de fačia, si cá se tréca o parte dela scól'a normala la cea reala, eara ceealalta la gimnasiu, pana ce se voru strecurá tinerii nostri intr'acesta atatu de nefiresce, cumu s'a intemplatu pana acumu, si cumca pana ce nu se va face o fundatiune, cu alu caruia ajutoriu se se póta tramite tineri parte la universitate la studii filosofice, juridice, medicinale, parte la tehnica intr'unu numeru nu de unulu doi, ci mai multisiori, cumu cá noi pana atunci nu vomu scapá, nece nu este cu putintia cá se scapámu la ómeni de ai nostri si prin urmare de incalecaturele straine. —

Urzirea fundatiunii atinse mai susu catu si alte afaceri urginti presupunu esistentia unei gazete romanesci aici in Bucovina. Dara trebuintia acesteia se pare ca inca nece astadi nu este destulu de bine simtita, cu tóte ca suntemu acumu dupa cea mai fatala alegere ce s'a pututu face pentru diet'a tieriei, cu a careia ocaziune, nedesbatanduse mai nainte in publicu de'n lips'a ei interesele nóstre, s'au comis cele mai mari erori politice, inchinandu'si ai nostri de'n buna voia voturile capatate strainiloru, cumu s'a intemplatu in Gur'ahomorului, Siretu, Suceava etc. Esistentia gazetei acesteia inse ar pretinde earasi o fundatiune, de'n carea se fia sprijinita, ca-cii aici in Bucovin'a, de ar si fi desteptatu sentiulu nationalu pe cumu nu-i, (!) totusi numerulu prenumerantiloru n'ar puté fi nece odata atatu de mare, cá se se acopere cu banii priimiti numai dela acestia tóte spele recerute de esistentia ei, eara fratii nostri de'n Moldov'a si Romani'a sustienu un'a, ca nu se potu prenumerá la gazetele nóstre de'n Austri'a, pentru cá nu ne pótu pricepe limb'a, care o intrebuintiamu intr'ensele, nefindu amestecate cu atatea frase si cuvinte françesti si italianesti, cate credu Domniile loru, ca s'aru cere de curatiea, regularitatea, binesunanti'a si scurtatea limbei romanesci. In adeveru, déca voiesce cineva se capete desluciri in privinti'a unoru probleme limbistice, duca-se seau róge-se in scrisu de sfatséu invatiatura la fratii de'n Principatele unite, ca-ce le va capatá de siguru intr'unu modu, catu se va tiené multiu-mitu scl. —

Vasiliu Florea u.

ROMANIA. Cititoriloru carii nu voru fi citindu regulatu celu puçinu doua trei diurnale romanesci din capital'a Romaniei, le este prea cu anevoia de a'si face o idea chiara despre situatiunea de fačia a Principatelor unite. Pentrucá se intielega cineva unu singuru articulu séu corespondintia mai lunga, trebue se cunósca o multime mare de antecedentie si se aiba ochi ageri asupra partiteloru care sfasiie tier'a.

De aici si greutatea de a reproduce cu diurnalulu nostru spre folosulu cititoriloru mai adesea articuli de ai diurnaleloru din Bucuresci séu Iasi. In aceste momente aflámu totusi in „Reforma“ unu articulu, carele revarsa cevasi lumina mai multa asupra certeloru escate pentru alegerea principelui Moruzi. carele cá suditu rusescu avú intru nimicu a lucra pentrucá se se aléga deputatu in Camera, apoi — si ministru; ilumina totuodata referintiele, de fačia a partitei boie-

resci catra poporu si catra asia numit'a partita liberala si nationala. Eata articolulu :

„Unu simtiementu de durere si de indignatie ne cuprinsa candu vadiuramu intrandu in ministeriulu Romaniei unu strainu greco-rusu care nu cunosce nici insasi limb'a romana si a carui rasa desteapta in memori'a romaniloru suveniru de dureri nationale, de calamitati si de ori care. Si acestá tocmai intr'o epoca de regenerare, candu natiunea romana intra intr'o éra nua de viatia si de viitoru, candu mai multu de catu ori candu cata a se inspira romaniloru credintia in viitorulu patriei loru. Lovitur'a ce se da tíerei prin ccést'a era asia de mare in catu ori ce amu fi dísu mai multu, ar' fi fostu de prisosu. Si óre D. Cogalniceanu nu a disu destulu in memorabilulu si patrioticulu sau discursu din adunarea Moldovei, si prin care a protestatu impreuna cu alti optuspredíce deputati patrioti contra alegerii D-lui Moruzi de reprezentantu alu Romaniei? Si puté fi o protestare mai energica si mai bine simtita de catu aceea a Dlui Cogalniceanu care, co-prinsu de acelu focu sacru de patria, se ridica in numele ei, si cu lacramile in ochi, protesta contra alegerii Dlui Moruzi intr'unu modu astufeliu in catu facu a esi lacrami chiaru din animile cele mai impetrite si mai reactionare, chiar' din inimile acelora cari, lipsiti de ori ce simtiementu de patria si de libertate, votara mai in urma in favórea Dlui Moruzi si in contra tíerei loru? Ce putému dar' se mai dicemu noi pe lunga cele díse de ilustrulu oratoru, in discursulu seu care, dupa noi, este sufletulu Romaniei, care se revolta contra strainismulu ucigatoru nationalitatii romane? Aceasta ne a facutu a arunca pan'a din mana, si pana la schimbarea regimulu, a voi sa ne retragemu de pe aren'a luptei, intr'o epoca chiaru candu fiecare Romanu este chiamatu a lupta si a aduce concursulu seu putintiosu la edificarea si consolidarea edificíului nationalu.

Nci nu avemu nimicu cu persón'a Dlui Moruzi; nu suntemu inspirati nici de simpatia, nici de vr'o antipatia in contrai, pentru ca nu avemu nici onórea de alu cunosce. D. Moruzi póte cá individuu sa fia omulu celu mai onorabilu si sa aiba pentru Romania, aceiasi afectiune ce are pentru Grecia sau Rusia. Amu protestatu in contra calitatii sale de deputatu si ministru romanu, numai din punctulu de vedere alu unu principiu, din punctulu de vedere alu nationalitatii romane. Ne pare bine, cá d. Moruzi a avutu prudentia si bunulu simtiu de a intielege situatiunea falsa si grea in care se pusese priimindu a fi deputatu si ministru intr'o tíera straina, si a brava astfeliu demnitatea si amorulu ei nationalu pana a dá cele mai tari lovituri drepturiloru acelei tieri prin cele petrecute in Moldov'a in timpulu de terorismu alu ministeriulu Moruzi, candu scólele fura inchise prin fortia armata, si demnitatea Romaniloru insultata in modulu celu mai barbaru si nerusinatu, pana si chiaru in junimea scolara de ambe secse.

Multiemindu dar dlui Moruzi pentru retragerea s'a din ministeriulu romanu, 'lu putemu asigurá despre multumirile natiunii intregi. Aceasta datoria a nóstra de buna cuviintia implinita catra d. Moruzi, reintramu in rolulu nostru de cronocar, dandu o idea repede despre cele petrecute in cursulu acestei septemani si mai cu séma in dioa serbarii nationale dela 24. Ianuariu.

Se forma unu ministeriu de reactionari, care chiaru in ajunulu acestei dile solemne, dete unu manifestu prin care se vorbesce, prin presiedintele seu, de rescóla si de turburari; se improviséze revolutiuni, si mintsteriulu ia mesuri militare prin care aduce spaima in sinulu lectoriloru si compromite natiunea in ochii Europei. Vinu deputati din Moldova, si ministeriulu nu ia nici o mesura spre a-i priimi la bariera si a procura locuintie. Se da o representatia la teatru, in onórea fratiloru Moldoveni si a dilei de 24 Jan., si municipalitatea cea reactionara pastréza locurile antaiu reactionariloru boeri, ér' barbatiloru liberali, cari au jueatu unu rolu politicu insemnatu, sau nu le da nici de-cumu bilete, sau le tramite de cele de rangulu alu doilea si alu treilea, precumu facú cu dd. V. Sturza, Panu, Cogalniceanu si altii, cari atacati in amorulu loru propriu, de catre onor. si boieréscu municipalitate inapoiara biletele si renuntiaru la onórea ce li se facea de catra boierii consiliulu municipalu; se da unu banchetu la teatru pentru care se cheltuesce 1600 galbeni, si acestu banchetu este lipsitu si de gustu, si de abundantia si chiaru de ordinea ce cata a se pazi la ridicarea toastelor.

(Va urma.)

ITALIA. Italia éra incepú a fierbe cu clocotu si anumitu din punctulu de vedere alu puterei lumesci a Papei: Pe la a. nou si dupa aceea se ivira chiaru in Rom'a si dupa aceea in Florenti'a manifestatiuni cu tricolore italiene si cu inscriptiuni si vivate pentru unit'a Italia, regele Victoru Emanuele in capitolulu Romei si pentru incetarea domnirii lumesci a Papei. Acumu se repetira asemeni demonstratiuni si in Milanu si Genua, unde aici in 9. Fauruse strigáu vivate pentru Rom'a capital'a regelui italianu. In Milanu inse municipalitatea desfatui asemeni demustratiuni fara resultatu; ci facura o representatiune si pe cale constitutionalu dederu unu protestu la gubernu, de cuprinsu: Noi recunóschemu si respectamu pe Papa, cá capu alu besericei, inse in Roma capital'a Italiei nu potemu recunósce de catu numai unu rege, pe Victoru Emanuele, si acestu protestu, acoperitu cu multe subscriptiuni se dede guberniulu. Acestea eruptiuni de simpatii si antipatii suntu astadi la ordinea dilei prin tóte cetatile Italiei.

P. S. Sa Papa Piu alu IX e acumu sanatosu in vresta de 84 ani, si déca va semena tatineseu, care trai 96 ani, va face multa opusetiune inca la orce scurtare a puterei lui, si adunanduse soborulu episcopiloru din tóta lumea catolica, nu se póte presupune, ca acela nu'si va dechiara simpatia pentru pretensiunile besericei romane, si atunci caus'a Italiei va fi cu multu mai dechiarata spre a inclina intr'o parte spre deslegare. —

Rusi'a, Austri'a, Spani'a si Prusi'a inca n'au recunoscutu Itali'a unita; acumu inse fractiunile camerei deputatiloru din Prusi'a pregatescu o resolutiune, care privesce la recunóscrea regatulu.

15 civ.

D e c i s i u n e.

In urm'a rogarei lui Petru Popu negutiatoriu in Baiti'a prin tribunulu comitatulu Zárandu, cá judecatoria concursuala, se deschide concursulu in contr'a averei densului, si se denumescu provisorialmente de curatorulu masei Dlu Josifu Holiciaca din Baiti'a, eara de procuratore Dlu Dr. Jacobu Brendusianu, vice-fiscalulu comitatulu.

Loculu de infaciosare se defige pentru creditoru Baia de Crisiu si terminulu 29. Aprilu 1862 la 9 óre ante de media-di, pe candu toti acei-a, cari aru avé pretensiuni din mas'a concursuala sub orice titlu de dreptu, se provóca, cá pretensiunile loru se-le substérna acestei Sedrie cu aducerea documentelor cu atatu mai vertosu, fiindca substernute mai tardiu — nu se voru lu'a in consideratiune.

Din sesiunea Sedriei civile a comitatulu Zarandu tienuta in Baia de Crisiu in 21. Ianuariu 1862. Dienes, v-not. 2—3

La Nro 98 civ. 1861.

Edictu de vendiare.

Dela oficiulu judelui procesualu alu Lapusniculu se face cunoscutu, ca familia Opreanu, statátore dein 7 frati cu unanimitate s'a involitu — Móra d-loru de farina propria — in comuna Balesd-Gura-Dobra — pe riulu Dobra, cu regatulu de impreuna a o vinde prein licitatie publica.

Móra e de materialu solidu (inse ruinata) pe patru roti si una cassa pentru morariu — asemenea ruinata.

Licitatiunea I-a se va tiené in Dobra in 1-a Martiu a. c.; a II-a in 15-la si a III-a in 31-lea.

Toti aceia, cari au dreptu la acestu obiectu, se provóca ase infaciosia la dioa de vendiare, caci altmintrea, siesi voru avé de asi multiami urmarile.

Conditiiunile mai de aprópe ale vendiarei se potu vedé in cancelari'a oficiulu cercualu alu Lapusniculu. Dobra in 27-lea Jan. 1862.

2—3

Dela oficiu judelui procesualu.

Me rogu cetesce!

O casa in Scheiu de peatra acoperita cu cigle statatória din 2 odai catra strata si siepte in curte, cu'na si tinda, 4 celare boltite, podu etc. apoi unu edificiu economicu separatu cu una casa, grasdiu si siopronu, mai incolo o gradina mare de legumi si pome, ari'a intréga de 1163½ orgi patrate, e de vendutu din mana libera cu pretiu moderatu si conditiuni favorítórie. Mai deaprópe informéza

2—2

Carl Sasu
in Brasiovu piatia Nr. 28, catu I.

Cursurile la Bursa in 18. Februariu 1862 stá asia:

	Val. asc.	Fr. kr.
Галвині дитеррешті	6	56
Азгеврѣ	136	65
Londonѣ	137	90
Дипрѣметѣлѣ националѣ	84	85
Облігаціе металіче екі de 5 %	70	45
Акціе валкѣлѣ	839	
„ кредитѣлѣ	200	